

Księstwo poezji. Krakowski festiwal Miłosza

2011-05-09

Rozpoczynający się w poniedziałek w Krakowie Festiwal Literacki im. Czesława Miłosza ma być przede wszystkim wspaniałym świętem poezji. Oto niektórzy z poetów, którym damy się zauroczyć.

Pierwszy tom jego wierszy, w których pełnymi garściami czerpie z tradycji niemal wszystkich kontynentów, ukazał się po polsku dopiero... 16 lat po przyznaniu mu literackiego Nobla! Piotr Śliwiński nazwał wówczas autora "Mapy Nowego Świata" "Homerem Karaibów". Pozostali zwykli już od dawna określać go mianem przodującego członka postkolonialnej szkoły pisarstwa anglojęzycznego. **Derek Walcott**, bo o nim mowa, miał być gościem poprzedniej edycji Festiwalu Literackiego im. Czesława Miłosza, ale przyjazd do Polski uniemożliwił mu zły stan zdrowia. 81-letni dziś poeta tym razem ma się już stawić na pewno.

Noblistów będzie zatem dwoje, bo obecność potwierdziła także **Wisława Szymborska**. Przedstawianie poetki polskiej (i nie tylko) publiczności to czysta formalność, dopełnijmy jej jednak. Szymborska zadebiutowała w 1945 roku wierszem "Szukam słowa" wydrukowanym w dodatku do "Dziennika Polskiego". Do jej najważniejszych tomików należą m.in.: "Wołanie do Yeti" (1957), "Sto pociech" (1967), "Wszelki wypadek" (1972), "Wielka liczba" (1976), "Ludzie na moście" (1986) czy "Koniec i początek" (1993). W swej poezji autorka unika zwykle wielkich słów, nierzadko posługuje się ironią, ale i spogląda na świat ze szczerym współczuciem, a także zdumieniem. Okrucieństwo historii budzi w niej zgrozę, zdolność człowieka do kochania - nadzieję.

Jedną z najciekawszych poetyckich indywidualności, jakie odwiedzą w tym roku festiwal Miłosza, jest też bez wątpienia "Północna Wyspa". Tak można przełożyć z chińskiego pseudonim artystyczny **Bei Dao**, którym Zhao Zhenkai chciał oddać zarówno swe pochodzenie, jak i skłonność do samotnictwa. Jako nastolatek poeta dał się na krótko uwieść ideologii Mao Zedonga, by zaraz potem zmienić światopogląd o 180 stopni i przyłączyć się do działań Mglistych Poetów, grupy twórców przeciwnych "rewolucji kulturalnej". Współtworzył zakazane przez władze ze względu na prodemokratyczne poglądy pismo "Jintian", uczestniczył w protestach na placu Tian'anmen w 1976 roku, a jego wiersz związany z tymi wydarzeniami, "Huida", ("Odpowiedź"), uznano za hymn ruchu opozycyjnego. Od roku 1987 mieszkał w Europie i Stanach Zjednoczonych, wykładając na wielu uniwersytetach. Teraz przyjedzie do Krakowa.

Nie mniej interesujący jest **Adonis**. Nie chodzi bynajmniej o mitologicznego ulubieńca Afrodyty, ale urodzonego w Syrii poetę, który lirykę zna dobrze zarówno z teorii, jak i praktyki. Adonis jest wybitnym specjalistą w dziedzinie literatury arabskiej - wykładał ją m.in. na Sorbonie, w College de France, na uniwersytetach w Genewie, Berlinie i w Princeton. Ale - co równie ważne, a może nawet ważniejsze - z równą intensywnością oddawał się też twórczości literackiej. Opublikował dotąd 23 tomy poetyckie i 18 tomów esejów.

Daleko na festiwal nie będzie miał **Ryszard Krynicki**. Zanim stał się ikoną Krakowa, poeta zaliczany był - wraz ze Stanisławem Barańczakiem - do czołowych przedstawicieli poznańskiej Nowej Fali. Jego pierwsze tomiki zwykło się wiązać z historią studenckich strajków Marca '68. Na temat późniejszej twórczości Marian Stala pisał: „Henryk Elzenberg napisał był kiedyś: »Etyka jest nauką o męznym zachowaniu się wobec bytu«. Krynicki mógłby powiedzieć,

że jego poezja jest drogą do mężnego zachowania się wobec nicości". Z czasem autor „Aktu urodzenia” zaczął pisać coraz mniej. W ciągu ostatnich dwóch dekad Krynicki poświęcił się wydawnictwu a5, które prowadzi wraz z żoną Krystyną. Ponadto coraz więcej tłumaczy, m.in.: Nelly Sachs, Paula Celana, Reinera Kunzega czy Hansa Magnusa Enzensbergera.

Jako przedstawiciel Nowej Fali zaczynał także inny krakowianin zaproszony na festiwal Miłosza. Imprezę zresztą trudno byłoby sobie bez niego wyobrazić, bo wspierał jej ideę od samego początku. **Adam Zagajewski** jest jednym z najlepiej znanych na świecie współczesnych poetów polskich - regularnie bywa wymieniany wśród kandydatów do Literackiej Nagrody Nobla. Para się także eseistyką. Natomiast jego najważniejsze książki poetyckie to: "Komunikat" (1972), "Sklepy mięsne" (1975), "List. Oda do wielości" (1982), "Jechać do Lwowa i inne wiersze" (1985), "Płótno" (1990), "Ziemia ognista" (1994), "Pragnienie" (1999), "Powrót" (2003), "Anteny" (2005), "Niewidzialna ręka" (2009).

W programie festiwalu Miłosza nie mogło też zabraknąć zaprzyjaźnionego z patronem wydarzenia **Tomasa Venclovy**. Litewski poeta i eseista, a w czasach ZSRR dysydent i obrońca praw człowieka, od końca lat 70. przebywa na emigracji w USA. Obok znacznej liczby poważnych prac poświęconych poezji (m.in. fundamentalnej monografii poświęconej Aleksandrowi Watowi) jest autorem kilku tomów wierszy, a także książek eseistycznych, wydawanych zarówno w USA i na świecie, jak i - od kilku lat - na Litwie.

Przyjazd potwierdzili też m.in. Edward Hirsch, Jane Hirshfield oraz Ołeh Łyszeha.

"Święta Nowego Rocku" - z tego tomiku, który ukazał się po polsku w 2008 roku, znany jest nad Wisłą kolejny poetycki gość festiwalu Miłosza. **Andriej Chadanowicz** jest jednym z najchętniej tłumaczonych na języki obce współczesnych twórców białoruskich. Dzisiejszy prezes białoruskiego Pen Clubu ukończył wydział filologiczny Białoruskiego Uniwersytetu w Mińsku, gdzie wykłada dziś historię literatury francuskiej, a ponadto - literaturę powszechną w Białoruskim Liceum Humanistycznym im. Kołasa oraz translatoologię w Kolegium Białoruskim.

Po polskiej stronie mocy przedstawicielem tego samego co Chadanowicz pokolenia (czyli roczników '70) będzie cieszący się coraz większym uznaniem **Tomasz Różycki**. Poeta, tłumacz i eseista jest laureatem Nagrody Kościelskich za poemat epicki "Dwanaście stacji" (obecnie zasiada w jury wyróżnienia). Opublikował osiem tomów poetyckich. Tłumaczy między innymi Arthura Rimbauda i Stephane'a Mallarme. Polskich poetów reprezentował będzie także ksiądz Jerzy Szymik, który wystąpi z referatem "Miłosz i teologia".

W poniedziałek na festiwalu

- Godz. 9, Collegium Novum UJ, sesja "Z Miłoszem przeciw światu".

- Godz. 18, pl. Szczepański, Pawilon Miłosz, "Wokół książek" (dzień pierwszy): Andrzej Franaszek "Miłosz. Biografia", Czesław Miłosz "Wiersze wszystkie". Udział biorą: Andrzej Franaszek, Magdalena Grochowska, Marian Stala.

- Godz. 20, Pawilon Miłosz, pl. Szczepański, "Jak czytać poezję Miłosza?", w spotkaniu udział wezmą: Aleksander Fiut (autor książki "Moment wieczny"), Marek Zaleski ("Zamiast") i Marian

**Magiczny
Kraków**

Stala ("Ekstaza o wchodzie słońca" w: Czesław Miłosz "Poezje"); prowadzenie Jarosław Klejnocki.

- Godz. 20, Kino Pod Baranami, Przegląd filmów o Czesławie Miłoszu: "Wilno Miłosza" i "Przyśnił mi się sen powrotu".

- Godz. 21, Kino Pod Baranami, część 2, Przegląd filmów o Czesławie Miłoszu: "Dolina Issy".

Szczegółowy program na www.milosz365.pl

Małgorzata I. Niemczyńska